

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2024-05-29

Diarienummer:
ALN-2024-00404

Handläggare:
Ulrika Jansson

Revidering av äldrenämndens riktlinje för föreningsbidrag

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** anta äldrenämndens riktlinje för föreningsbidrag enligt ärendets bilaga, samt
2. **att** riktlinjen ersätter nämndens tidigare riktlinje avseende föreningsbidrag.

Ärendet

Äldrenämnden delar varje år ut bidrag till föreningar och organisationer som bedriver kompletterande verksamhet inom nämndens verksamhetsområde. Dessa föreningar har en viktig roll i samhället genom att de möjliggör för människor att tillsammans verka för en viss fråga eller anordna verksamhet genom frivilligt arbete.

I nämndens verksamhetsplan för 2024 finns en åtgärd avseende översyn av nämndens riktlinjer för och uppföljning av föreningsbidrag samtidigt har förvaltningen i arbetet med handläggning av föreningsbidrag uppmärksammat ett behov av revidering av nämndens riktlinjer för föreningsbidrag. Utifrån ovanstående har ett utkast på nya riktlinjer arbetats fram.

Beredning

Ärendet har beretts av vård- och omsorgsförvaltningens avdelning för systemledning, enheten för strategiskt stöd.

Föredragning

För att kunna söka bidrag från Uppsala kommun måste föreningar/aktörer ställa sig bakom ett antal principer och redovisa dokument som bekräftar detta. Allt detta i enlighet med *Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet*. Genom det försäkras sig kommunen om att den sökande aktören är demokratisk och har en fungerande ekonomi.

De övergripande styrdokumenterna behöver brytas ned för respektive nämnd där den berörda facknämnden fattar beslut om syfte, målgrupp, vilka organisationer som kan söka samt vilka bedömningsgrunder som ska gälla för respektive bidrag.

Utifrån de övergripande styrdokumenterna och riktlinjen har förvaltningen sett över nämndens riktlinje för föreningsbidrag. De grundläggande krav som ligger i de kommungemensamma styrdokumenterna på föreningar/aktörer för att kunna söka bidrag behöver inte stå med i den nämndspecifika riktlinjen.

Äldrenämnden beslutade år 2021 om nya riktlinjer, denna förändring var endast på redaktionell nivå och de nya riktlinjerna innehöll ingen ny styrning eller nya krav.

För att ta fram nya riktlinjer för föreningsbidrag har en genomlysning av beviljade bidrag gjorts samt en omvärldsanalys.

Syftet med bidragsöversynen är att ta fram riktlinjer för bidrag som är mer likvärdigt och långsiktigt hållbara. Det innefattar ett stödsystem som möter föreningarnas behov och som samtidigt går i linje med kommunens styrande dokument.

Äldrenämndens föreningsbidrag

Äldrenämnden har tre olika föreningsstöd till verksamheter som riktar sig till personer som är 65 år och äldre:

- Äldrenämndens verksamhetsbidrag
- Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar
- Äldrenämndens bidrag till föreningar för att främja rörelse och aktivitet bland äldre

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidraget är avsett för föreningarnas planerade verksamhet och söks på förhand en gång per år. Verksamhetsbidraget är ett bedömningsbaserat bidrag och beslut fattas av nämnd.

Bidraget går till verksamhet som i huvudsak vänder sig till personer som är 65 år och äldre och drivs i Uppsala kommun. Bidraget är inte begränsat till en viss typ av aktiviteter eller verksamhet men ska främst nå äldre med behov av folkhälsofrämjande och sociala insatser. Bidrag kan gå till löpande verksamhet, lokalkostnader eller personalkostnader.

Pensionärsbidrag

Pensionärsbidrag är ett retroaktivt bidrag som söks för genomförd verksamhet en gång per år. Pensionärsbidraget är ett normerat bidrag som utgår till samtliga föreningar som uppfyller grundkraven. Beslut fattas på delegation av förvaltningen.

Pensionärsföreningar kan söka visst ekonomiskt stöd till olika aktiviteter och för att driva en så varierad verksamhet som möjligt. Exempel på aktiviteter är idrotts- och motionsaktivitet, resor, sociala aktiviteter och föreningsmöten.

Bidraget består av tre delar:

- grundbidrag
- aktivitetsbidrag
- lokalhyresbidrag

Nivån för respektive bidragform preciseras i anvisningen inte i riktlinjen. Då nivån för äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar varit fast under många år pågår ett arbete med att även justera nivåerna. I omvärldsanalysen som genomförts har förvaltningen även tittat på nivåerna för liknande stöd i andra kommuner. Förvaltningen kommer utifrån budget 2024 samt inkomna ansökningar se över nivåerna för respektive bidragsform.

Bidrag till föreningar för att främja rörelse och aktivitet

Bidragets syfte är främja rörelse och aktivitet samt att motverka ofrivillig ensamhet och främja en förbättrad folkhälsa inom målgruppen. Bidraget är ett tillfälligt bidrag under verksamhetsåren 2024–2025. Bidraget hanteras inte i riktlinjen utan en egen anvisning arbetades fram av förvaltningen. Då detta bidrag är ett nytt tillfälligt bidrag har ingen vidare analys gjorts avseende denna bidragsform. Förvaltningen har ett uppdrag att se över kriterierna för bidraget för att nå ut med de tilldelade medlen om 500 00 kronor/årligen.

Nya riktlinjer

I arbetet med översynen har förvaltningen undersökt på vilket sätt andra kommuner stödjer föreningars verksamhet inom äldreområdet. Ett syfte med detta har varit att undersöka om det finns ett behov av att förändra de bidragsformer som äldrenämnden idag tillhandahåller samt eventuellt även kriterierna.

Äldrenämndens verksamhetsbidrag liknar övriga kommuners verksamhetsbidrag. Förvaltningen har i analysarbetet kommit fram till att det endast krävs vissa förtydliganden kring inriktning och vilka krav som föreningarna måste uppfylla för att kunna beviljas bidrag. Detta för att underlätta för de föreningar som söker bidrag och även för förvaltningens handläggning.

Förvaltningens bedömning är även att bidraget till pensionärsföreningar ska fortgå med vissa förtydliganden. Bidraget är ett visst ekonomiskt stöd för framför allt sociala aktiviteter. Det når en bredd av föreningar och deras medlemsaktiviteter bidrar till att skapa sociala aktiviteter för äldre och att motverka isolering och ofrivillig ensamhet.

Ett övervägande förvaltningen har gjort avseende pensionärsbidraget är att eventuellt införa ett krav på att föreningen ska tillhöra en riksorganisation. I redovisningen ovan framkommer att 26 föreningar inte bedömts tillhöra en riksorganisation som uppstår statsbidrag som pensionärsorganisationer. Vissa av föreningarna kan dock tillhöra andra riksorganisationer än pensionärsorganisationer. Förvaltningens bedömning att det är positivt att även inkludera yrkesföreningar då en identifierad riskfaktor för ofrivillig ensamhet bland annat är livsövergången till pensionär.

Pensionärsföreningarna är medlemsföreningar som bedriver medlemsaktiviteter för sina medlemmar. Kontroll av demokrativillkoret och godkänd aktör kommer att

genomföras vid årets fördelning och de föreningar som inte öppna för alla att bli medlemmar kommer inte ha rätt till fortsatt bidrag.

Äldrenämnden har idag krav på 25 medlemmar för pensionärsföreningarna. I omvärldsanalysen varierar nivån avseende medlemsantal. Förvaltningen gör bedömningen att nuvarande nivå är rimlig.

Idag finns inget krav på omfattning av aktiviteter för att beviljas bidrag till pensionärsföreningar. Förvaltningens bedömning är att det bör införas ett krav om att de som uppbär stödet ska bedriva kontinuerlig verksamhet.

Att införa för många kriterier för pensionärsbidraget skulle göra det svårhanterligt då det är många föreningar som ansöker och bidragsprocessen idag är manuell. Förvaltningens bedömning är att eventuella andra kriterier skulle kunna möjliggöras vid införandet av ett digitalt systemet.

När nya riktlinjer antagits ska nya anvisningar och ansökningsblankett arbetas fram som tydliggör för föreningarna om hur ansökan ska genomföras

Ekonomiska konsekvenser

Äldrenämnden beslutade budgetanslag till föreningsstöd utgör tak för varje års utbetalningar. Förslag till revidering av riktlinjer innebär inga ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen daterad 20 maj 2024
- Bilaga 1, Utredningsunderlag genomlysning äldrenämndens föreningsbidrag
- Bilaga 2, Förslag till reviderad riktlinje för äldrenämndens föreningsbidrag
- Bilaga 3, UPS svar på Äldrenämndens förslag till riktlinje för föreningsbidrag
- Bilaga 4, Kommungemensam Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet
- Bilaga 5, Kommungemensam Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Vård- och omsorgsförvaltningen
Utredning

Datum:
2024-05-20

Diarienummer:
ALN-2024-00404

Handläggare:
Ulrika Jansson

Version/DokumentID:

Genomlysning äldrenämndens föreningsbidrag

Bakgrund

Äldrenämnden delar varje år bidrag till föreningar och verksamheter som bedriver kompletterande verksamhet till nämnden.

Kommunfullmäktige beslutade i mars 2021 om att anta ”Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet”, samt att för egen del anta ”Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till det fria kulturlivet”.

De övergripande styrdokumenterna behöver brytas ned för respektive nämnd där den berörda facknämnden fattar beslut om syfte, målgrupp, vilka föreningar/organisationer som kan söka samt vilka bedömningsgrunder som ska gälla för respektive bidrag. I samband med att kommungemensamma riktlinjer och policy antogs arbetades det även fram enhetliga mallar för nämndriktlinjer eller kriterier, så att de ska följa samma struktur och ha ett liknande språk.

Äldrenämnden beslutade år 2021 om nya riktlinjer, denna förändring var endast på redaktionell nivå och de nya riktlinjerna innehöll ingen ny styrning eller nya krav.

I nämndens verksamhetsplan för år 2024 finns även en åtgärd avseende översyn av nämndens riktlinjer för och uppföljning av föreningsbidrag. Utifrån att det inte tagits något helhetsgrepp kring nämndens föreningsstöd under överskådlig tid finns ett behov av en genomlysning. Översynen är också nödvändig för att kunna ställa om till en digital hantering.

Syfte

Syftet med genomlysningen och bidragsöversynen är att ta fram riktlinjer för bidrag som är mer likvärdiga och långsiktigt hållbara. Det innefattar ett stödsystem som möter föreningarnas behov och som samtidigt går i linje med kommunens styrande dokument.

Metod

Genomlysningen har genomförts genom att analysera samtliga ansökningar om bidrag som äldrenämnden tagit emot för verksamhetsåren 2022–2023. Förvaltningen har granskat föreningarnas ansökningar om bidrag och vad bidragen har använts till. Förvaltningen har även tittat på bidragens beloppsnivå.

Förvaltningen har tagit del av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) rapport *Kommunala stöd och bidrag till civilsamhällesorganisationer* som publicerades 27 april 2023. Rapporten beskriver den kommunala bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer samt lyfter goda exempel.

En omvärldsbevakning har genomförts av kommunerna som tillhör Resultatnätverket R9 (Södertälje, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Norrköping och Linköping) samt andra storstadskommuner och mindre kommuner. I arbetet med genomlysningen har information och kunskap inhämtats löpande från ovanstående kommuner, både genom kommunernas hemsidor, riktlinjer samt genom kompletterande frågor via mejl.

Övergripande om bidrag

I Uppsala kommun är det sex facknämnder samt kommunstyrelsen som beviljar bidrag till föreningar och andra aktörer inom civilsamhället och fria kulturlivet. Idrotts- och fritidsnämnden är den enda nämnd som har haft ett digitalt system för att hantera föreningsbidrag. Olika nämnder ger bidrag för olika syften. Vid behov har handläggare samarbetat över förvaltningsgränserna för att diskutera mer komplicerade ansökningar, eller i de fall det har varit aktuellt, samfinansiering av en ansökan.

Kommuner kan välja att ge bidrag till ideella föreningar utifrån dessa huvudprinciper:

- den kommunala kompetensen och allmänintresset
- likställighetsprincipen
- lokaliseringprincipen

I MUCF:s rapport kan utläsas att *”Eftersom de kommunala bidragen och stödet för bidragsgivningen tillhör kommunernas frivilliga uppgifter och faller inom ramen för den kommunala självstyrelsen finns det inga enhetliga principer för kommunal bidragsgivning som inbegriper hela Sverige”*.¹

Detta innebär att det inte finns någon centralstyrning hur kommunerna och nämnderna ska fördela föreningsbidrag.

Verksamhetsbidrag kan ses som en form av grundbidrag för att stödja att en organisation och dess verksamhet existerar. Bidragen utgör stöd för den roll som det civila samhällets organisationer har i demokratin. När ett beslut fattas om att ge verksamhetsbidrag till en organisation ställs i regel inte några tydliga krav på motprestation. Det innebär att verksamhetsbidrag inte går att resultatstyra i någon egentlig mening. De är heller inte avsedda för det. Dessa bidrag bygger i stället på vissa grundläggande villkor som följs upp av bidragsgivaren.

Kartläggning/Nuläge

Äldrenämndens föreningsbidrag

Äldrenämnden har tre olika föreningsstöd till verksamheter som riktar sig till personer som är 65 år och äldre:

¹ MUCF, *Kommunala stöd och bidrag till civilsamhällesorganisationer*, 7 april 2023

- Äldrenämndens verksamhetsbidrag
- Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar
- Äldrenämndens bidrag till föreningar för att främja rörelse och aktivitet bland äldre

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidraget är avsett för föreningarnas planerade verksamhet och söks på förhand en gång per år. Verksamhetsbidraget är ett bedömningsbaserat bidrag. Beslut fattas av nämnd.

Bidraget går till verksamhet som i huvudsak vänder sig till personer som är 65 år och äldre och drivs i Uppsala kommun. Bidraget är inte begränsat till en viss typ av aktiviteter eller verksamhet men ska främst nå äldre med behov av folkhälsofrämjande och sociala insatser. Bidrag kan gå till löpande verksamhet, lokalkostnader eller personalkostnader.

Pensionärsbidrag

Pensionärsbidrag är ett retroaktivt bidrag som söks för genomförd verksamhet en gång per år. Pensionärsbidraget är ett normerat bidrag som utgår till samtliga som uppfyller grundkraven. Beslut fattas på delegation av förvaltningen.

Pensionärsföreningar kan söka visst ekonomiskt stöd till olika aktiviteter och för att driva en så varierad verksamhet som möjligt. Exempel på aktiviteter är idrotts- och motionsaktivitet, resor, sociala aktiviteter och föreningsmöten.

Bidraget består av tre delar:

- grundbidrag
- aktivitetsbidrag
- lokalhyresbidrag

Grundbidrag går till föreningens allmänna verksamhet. Det handlar om ett fast bidrag på 1 000 kronor plus högst 10 kronor för varje bidragsberättigad medlem, dock max 10 000 kronor per förening.

Aktivitetsbidrag kan ges till alla typer av aktiviteter som ingår i föreningens verksamhet. Bidraget är 75 kronor per aktivitet med 10–24 deltagare och 175 kronor per aktivitet med 25 deltagare eller fler.

Lokalhyresbidrag ges som stöd till pensionärsföreningarnas fast förhyrda eller ägda lokaler. Bidraget omfattar 50 procent av lokalkostnad, dock högst 10 kronor per bidragsberättigad medlem. Maxtaket för lokalhyresbidrag per förening är 10 000 kronor. Eventuella hyresintäkter ska dras från de totala lokalkostnaderna.

Även Idrotts- och fritidsnämnden har ett aktivitetsbidrag för äldre. Aktivitetsbidraget finns för att öka äldre personers tillgång till fysisk aktivitet och träning och för att idrottsföreningar ska kunna utöka sin verksamhet. Gränsdragningen gentemot äldrenämndens bidrag är att bidraget ges till idrottsföreningar som är anslutna till riksidrottsförbundet och som anordnar aktiviteter för äldre.

Bidrag till föreningar för att främja rörelse och aktivitet

Bidragets syfte är främja rörelse och aktivitet samt att motverka ofrivillig ensamhet och främja en förbättrad folkhälsa inom målgruppen. Bidraget är ett tillfälligt bidrag under

verksamhetsåren 2024–2025. Då detta bidrag är ett nytt tillfälligt bidrag har ingen vidare analys gjorts avseende denna bidragsform.

Nämndens bedömningskriterier

Verksamhetsbidraget är som nämnts ovan ett bedömningsbaserat bidrag vilket innebär att nämndens bidrag är selektiva och att det alltid görs en prövning om rätten till bidrag.

Vid prövning om rätten till verksamhetsbidrag görs en bedömning för varje förening utifrån:

- Hur verksamheten bedöms vara till nytta inom verksamhetsområdet eller hur verksamheten kompletterar äldrenämndens egen verksamhet
- Hur verksamheten bedöms stämma överens med äldrenämndens mål och inriktningsdokument

Bidrag till pensionärsförening utgår till samtliga föreningar som uppfyller grundkraven. Grundkraven utgår från att föreningen ska vara en enskild, självständig pensionärsförening. Föreningen ska ha minst 25 bidragsberättigade medlemmar (bidragsberättigad medlem är pensionär, folkbokförd i Uppsala kommun, som under förra redovisningsåret betalat medlemsavgift till aktuell pensionärsförening). Föreningen ska driva sin huvudsakliga verksamhet i Uppsala kommun.

För att få aktivitetsbidrag ska sammankomsten vara beslutad och ekonomiskt planerad av styrelse, sektion, medlemsmöte eller motsvarande och pågå minst en timme. Närvarolista ska finnas och sparas av respektive förening i fyra år. Aktivitetsbidrag ges inte till verksamhet som kan få bidrag på annat sätt, inte heller till entrébelagda eller kommersiella arrangemang.

Ansökningsprocessen

Föreningar söker idag bidrag via nämndspecifik blankett som finns på kommunens hemsida. Ansökningsprocessen och handläggningen kräver mycket administration då det inte finns något digitalt stöd för handläggning. Inom kommunen pågår en kungemensam omställning till en digital hantering av föreningsbidragen detta för att förenkla både ansökan och handläggningen av bidragen.

Systematisk uppföljning

Vid prövning av en ansökan om verksamhetsbidrag görs en systematisk uppföljning där hänsyn tas till hur aktören har använt tidigare bidrag och vilket resultat som uppnåtts. Ansökan granskas både formellt och kvalitativt. Formellt att samtliga av de efterfrågade handlingarna finns med, samt kvalitativt utifrån exempelvis att kriterier uppfylls och att ekonomisk redovisning stämmer med genomförd verksamhet. Vid behov samlas ytterligare information och upplysningar från exempelvis andra förvaltningar.

När en förening ansöker om föreningsbidrag från äldrenämnden granskar förvaltningen föreningens:

- Kontroll att demokrativillkoret uppfylls
- Kontroll av stadgarna
- Granskning av ekonomisk redovisning

- Granskning av att styrelsen beviljats ansvarsfrihet och att årsmötet är utlyst korrekt
- Kontroll av styrelsen sammansättning samt att revisor inte sitter i styrelsen,
- Kontroll av revisionsberättelse och om revisorn har synpunkter att dessa är åtgärdade
- Vid ansökan om lokal, kontrolleras hyresunderlag eller liknande
- Vid ansökan om personalkostnad kontrolleras att föreningen är registrerad som arbetsgivare

Utöver detta har uppföljning genomförts utifrån kontroll av verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. Kontroll genomförs även om det finns hemsida eller information i sociala medier om föreningen, samt av om medlemsantalet förändrats stort gentemot föregående år.

Vid uppföljning och kontroll så följer förvaltningen Skatteverkets vägledning för bidragsutbetalningar till föreningar. Förvaltningen har även tagit fram varningssignaler utifrån kunskapsunderlag som delats vid konferenser kring välfärdsbrott samt använder även Skatteverkets framtagna varningssignaler.

Analys

Sökta bidrag äldrenämnden

Här nedan kommer en analys över sökta bidrag för år 2024–2023.

Bidragsfördelning verksamhetsbidrag 2024

Inför år 2024 var det 13 föreningar som beviljades äldrenämndens verksamhetsbidrag. Av de 13 föreningar som beviljades verksamhetsbidrag för år 2024 är majoriteten av föreningarna ideella föreningar. Tre av föreningarna tillhör ett trossamfund. Nämnden ger även bidrag till tre paraplyorganisationer där medlemmarna består av medlemsföreningar, dessa är Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS), Uppsala Kristna råd och Samarbetsorganisationen för invandrarföreningar i Uppsala (SIU).

Storleken på de föreningarna som består av medlemmar och som uppbär verksamhetsbidrag varierar från 3869 medlemmar (Uppsala Rödakorskrets) till 17 medlemmar (ULVIS).

Föreningar som uppbär verksamhetsbidrag bedriver till största delen utåtriktad verksamhet gentemot målgruppen äldre och inte enbart medlemsaktiviteter. Sex av föreningarna uppbär stöd för lokalkostnad (Afasiföreningen, UPS, Samariterhemmet, Uppsala Kristna råd, SPES och Uppsala Rödakorskrets). Sex av föreningarna uppbär stöd för personalkostnad (Samariterhemmet, Uppsala Kristna råd, Äldrekontakt, ULVIS, Uppsala rödakorskrets och SIU).

Exempel på verksamhet som beviljats föreningsbidrag handlar om:

- Verksamhet avseende anhörigstöd
- Verksamhet för ökad trygghet och/eller ökad social samvaro (ex. trygghetsringning, ledsagarservice, besöksverksamhet och fixartjänster)
- Träffpunktsverksamhet
- Verksamhet med syfte att ge utbildning/information
- Organisera fritidsaktiviteter

Bidragsfördelning pensionärsbidrag 2023

Det var 66 pensionärsföreningar som sökte äldrenämndens bidrag för genomförda aktiviteter för år 2022.

Grundbidraget utgår som ett fast belopp och utifrån medlemsantal. Den största föreningen (Uppsala senioruniversitet) hade 3780 medlemmar och den minsta föreningen (Finlandssvenskar i Uppsala) hade 32 medlemmar. För grundbidraget finns ett maxbelopp på 10 000 kronor. Tre föreningar får avdrag på medlemsbidraget utifrån detta (Uppsala Senioruniversitet, SKPF avd 3 och Föreningen Aktiva seniorer i Uppsala).

Aktivitetsbidraget är uppdelat utifrån andelen deltagare där det för år 2023 utgick 75 kronor för 10–24 deltagare och 175 kronor för aktiviteter där fler än 25 deltar. Andelen genomförda aktiviteter för respektive förening varierar från 274 (PRO Bälinge) till 3 genomförda aktivitetstillfällen (Reservofficerssällskapet i Uppsala ROSU). Två pensionärsföreningar har inte genomfört aktiviteter under år 2022 utan söker enbart grundbidrag utifrån medlemsantal (Länstyrelsens seniorförening i Uppsala län och SPF Seniorerna Idun Uppsala). Förvaltningen kunde konstatera att andelen genomförda aktiviteter närmast sig den nivån som var innan pandemin. Totalt utbetalades aktivitetsstöd för 3 770 genomförda aktiviteter under år 2022.

Lokalhyresbidrag utgår till 16 föreningar (Uppsala Senioruniversitet, SKPF avd 3, SKPF avd 38, PRO Bälinge, SPF Seniorerna Sunnersta, PRO Vaksala-Danmark, PRO Gottsunda-Sunnersta, PRO Kungsängen, PRO Almunge, PRO Björklinge, PRO Storvreta, Pensionärernas Bridgeförening i Uppsala, Seniorklubben Odd Uppsala, RPG i Gamla Uppsala, SPF Gottsunda och Uppsala Gymnastikklubb). Två av föreningarna får maxbeloppet på 10 000 kronor. Den förening som uppbär lägst lokalhyresbidrag är Uppsala Gymnastikklubb där 420 kronor utgår utifrån att föreningen har 42 medlemmar.

Nivån avseende det totala belopp som utgår för äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar varierar från 43 750 kronor till 1 600 kronor. Totalt utbetalades 666 380 kr kronor i bidrag till pensionärsföreningar 2023 fördelat på 66 föreningar.

Typ av förening

De pensionärsföreningar som söker bidrag från äldrenämnden har delvis olika inriktning.

Av de 66 föreningarna som beviljats bidrag för år 2023 så tillhör 40 föreningar en riksorganisation som uppbär statsbidrag som pensionärsorganisationer. Förvaltningen har inte kontrollerat detta gentemot inbetald medlemsavgift utan gått på de organisationer som utifrån namnet har anknytning till riksorganisationen. Föreningar som kan kopplas till en yrkesbakgrund, facklig organisation, studieförbund eller studieorganisation uppgår till tretton stycken (vilket även inkluderar föreningar med bakgrund i Försvarsmakten). Äldrenämnden gav bidrag till sex pensionärsföreningar som har en idrottsinriktning, varav två av dessa föreningar är ansluten till Riksidrottsförbundet. Förvaltningen har dock kontrollerat att dessa föreningar inte uppbär stöd från idrott- och fritidsnämnden. De föreningar som har inriktning på kulturaktiviteter är sex stycken. Utöver dessa så ger nämnden även bidrag till två föreningar som har anknytning till trossamfund/församlingar. En av dessa kan även

klassificeras som yrkesförening då de medlemmarna är pensionerade präster och diakoner.

Äldrenämnden ger idag bidrag till fem länsföreningar för deras verksamhet eller aktiviteter i Uppsala kommun (Länsförening: PRO kultur Uppsala Län, Uppsala läns dövas pensionsförening, Länsstyrelsens seniorförening i Uppsala län, Afasiföreningens i Uppsala län, Af-veteranerna i Uppsala län).

Bidragsformer i jämförelse med andra utvalda kommuner

En omvärldsbevakning har genomförts där förvaltningen har inhämtat uppgifter från de kommuner som ingår i Resultatnätverket R9 (Södertälje, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Norrköping och Linköping) samt med tillägg av större kommuner såsom bl.a. Göteborg, Stockholm och Malmö stad.

MUCF har genomfört en enkätundersökning till kommuner för att kartlägga den kommunala bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer. Av de kommunerna som har deltagit i undersökningen ovan så uppger 66% att de har ett organisationsbidrag och 64% att de har ett verksamhetsbidrag till föreningar som har verksamhet för äldre (över 65 år).²

I den genomförda omvärldsanalysen har samtliga kommuner ett föreningsbidrag till målgruppen. Det skiljer sig åt mellan kommunerna om bidrag både utgår i form av verksamhetsbidrag och aktivitetsstöd. Av de undersökta kommunerna så har majoriteten ett bidrag som utgår för aktiviteter. Det skiljer sig åt mellan kommunerna om föreningarna söker för genomförda eller planerade aktiviteter. Det skiljer sig också åt avseende om bidraget är ett bedömningsbaserat bidrag eller om det är ett normerat bidrag som utgår från förutbestämda grundkrav. Det normerade bidraget handlar då oftast om ett grundbidrag och ett bidrag utifrån medlemsantal.

Av de kommuner som varit föremål för genomlysningen så har flertalet kommuner ofta ett grundbidrag samt ett verksamhetsbidrag. Majoriteten av kommunerna ställer krav på minst antal medlemmar, storlekskravet varierar från 10–25.

Några av de undersökta kommunerna har även särskilda projektbidrag, utvecklingsbidrag eller särskilt riktade bidrag såsom bidrag till träffpunktsverksamhet eller bidrag för att bryta ofrivillig ensamhet.

Förvaltningen har enbart hittat två kommuner som tydligt uttalat att bidrag ej utgår till lokalhyra eller personalkostnader i sina riktlinjer.

Vissa kommuner har en centraliserad bidragsfördelning medan vissa kommuner har det fördelat på facknämnden. Flera av de undersökta kommunerna har aktivitetsbidraget för pensionärer centraliserat och hanteras av idrott- och fritidsnämnd. Till skillnad mot Uppsala kommun har de kommunerna inte ett särskilt bidraget för idrottsföreningar och andra föreningar inom äldreområdet utan det hanteras i ett och samma aktivitetsstöd. För denna typ av aktivitetsstöd är ett grundkrav att aktiviteten ska vara ledarledd. Förvaltningen har hittat en kommun (Norrköping) som har liknande aktivitetsstöd som äldrenämnden.

² MUCF, 7 april 2023, Kommunala stöd och bidrag till civilsamhällesorganisationer.

För ett par kommuner som har bidraget fördelat på facknämnd verkar bidrag för lokalhyra vara centraliserad och fördelas enligt prioriteringsordning. Flera nämnder i Uppsala kommun ger bidrag till lokaler inom ramen för verksamhetsbidraget.

Nya riktlinjer

Överväganden

I arbetet med översynen har förvaltningen undersökt på vilket sätt andra kommuner stödjer föreningar med verksamhet inom äldreområdet. Ett syfte med detta har varit att undersöka om det finns ett behov av att förändra de bidragsformer som äldrenämnden idag tillhandahåller samt eventuellt även kriterierna.

Äldrenämndens verksamhetsbidrag liknar övriga kommuners verksamhetsbidrag. Förvaltningen har i analysarbetet endast kommit fram till att det krävs vissa förtydliganden kring inriktning och vilka krav som föreningarna måste uppfylla för att kunna beviljas bidrag. Detta för att underlätta för de föreningar som söker bidrag och även för förvaltningens handläggning.

Förvaltningens bedömning är även att bidraget till pensionärsföreningar ska fortgå med vissa förtydliganden. Bidraget är ett visst ekonomiskt stöd för framför allt sociala aktiviteter. Det når en bredd av föreningar och deras medlemsaktiviteter bidrar till att skapa sociala aktiviteter för äldre och att motverka isolering och ofrivillig ensamhet.

Ett övervägande förvaltningen har gjort avseende pensionärsbidraget är att eventuellt införa ett krav på att föreningen ska tillhöra en riksorganisation. I redovisningen ovan framkommer att 26 föreningar inte bedömts tillhöra en riksorganisation som uppbär statsbidrag som pensionärsorganisationer. Vissa av föreningarna kan dock tillhöra andra riksorganisationer än pensionärsorganisationer. Förvaltningens bedömning att det är positivt att även inkludera yrkesföreningar då en identifierad riskfaktor för ofrivillig ensamhet bland annat är livsövergången till pensionär.

Pensionärsföreningarna är medlemsföreningar som bedriver medlemsaktiviteter för sina medlemmar. Kontroll av demokrativillkoret och godkänd aktör kommer att genomföras vid årets fördelning och de föreningar som inte öppna för alla att bli medlemmar kommer inte ha rätt till fortsatt bidrag.

Äldrenämnden har idag krav på 25 medlemmar för pensionärsföreningarna. I omvärldsanalysen varierar nivån avseende medlemsantal. Förvaltningen gör bedömningen att nuvarande nivå är rimlig.

Idag finns inget krav på omfattning av aktiviteter för att beviljas bidrag till pensionärsföreningar. Förvaltningens bedömning är att det bör införas att de som uppbär stödet ska bedriva kontinuerlig verksamhet.

Att införa för många kriterier för pensionärsbidraget skulle göra det svårhanterligt då det är många föreningar som ansöker och då bidragsprocessen idag är manuell. Förvaltningens bedömning är att eventuella andra kriterier skulle kunna möjliggöras vid införandet av det digitala systemet.

Förändringar i riktlinjen

Nedan presenteras förändringar som föreslås gälla i de nya riktlinjerna för äldrenämndens föreningsbidrag

I riktlinjen lyfts det in att föreningen/organisationen förväntas följa gällande lagstiftning och uppfylla demokratiska villkor för bidrag till civilsamhället.

Verksamhetsbidrag

Avseende vilka som kan ansöka om verksamhetsbidraget så preciseras att föreningen/organisationen ska ha sitt säte i Uppsala kommun eller bedriva den verksamhet som bidraget söks för i Uppsala kommun.

I anvisningen till verksamhetsbidraget finns exempel på verksamheter som beviljats bidrag från nämnden. Dessa exempel lyfts nu in i riktlinjen för att tydliggöra ändamålet med bidraget.

- Verksamhet avseende anhörigstöd.
- Verksamhet för ökad trygghet och/eller ökad social samvaro (ex. trygghetsringning, ledsagarservice, besöksverksamhet och fixartjänster).
- Träffpunktsverksamhet.
- Verksamhet med syfte att ge utbildning/information.
- Anordnande av fritidsaktiviteter.

I de fall bidrag utgår till lokalkostnad så förtydligas att bidrag inte utgår för hyra av kommunala lokaler som är subventionerade och inte heller för kansli eller kontorskostnader.

En förening som har en religiös inriktning, där majoriteten av föreningens aktiviteter är religiösa, kan inte vara en bidragsberättigad förening och kan inte beviljas bidrag/stöd.

I riktlinjen preciseras att föreningen behöver tydligt beskriva vilken/vilka verksamheter föreningen söker bidrag för. Samt att de behöver specificera kostnaden.

Nämndens bedömningskriterier har förtydligats och följande punkter har lagts till:

- Att den verksamhet föreningen söker för är öppen och tillgänglig för alla äldre. Särskilda undantag kan ges till föreningar och organisationer vars verksamhet riktar sig till att främja en specifik målgrupp, om det i relation till syftet med verksamheten är berättigat.
- Vilka grupper av äldre verksamheten förväntas nå.
- Mål och syfte med verksamhet som bidrag ansöks för.
- Omfattningen på den verksamhet som bedrivs och när (vilka årstider, helger, veckodagar).
- Geografiskt område.
- Vilka grupper av äldre verksamheten förväntas nå.
- Eventuell samverkan med andra föreningar.
- Hur organisationen har använt eventuellt tidigare bidrag och vilket resultat de har uppnått.
- Att det ansökta bidraget är rimligt utifrån kostnadssynpunkt.

Om nämnden bedömer att en verksamhet är särskilt angelägen, kan stöd ges även om ovanstående villkor inte uppfylls helt.

Förening som får bidrag från annan kommunal nämnd kan endast erhålla bidrag från äldrenämnden för samma verksamhet eller ändamål om samordning sker mellan nämnderna.

Bidrag till pensionärsföreningar

Det saknas idag en tydlig definition avseende föreningar som klassificeras som pensionärsföreningar.

I riktlinjen förtydligas att en pensionärsförening är en förening med huvudsyfte att vara en mötesplats för gemenskap och samvaro för pensionärer i Uppsala kommun. Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar kan sökas av föreningar som i huvudsak består av medlemmar med någon form av pension.

Syftet är även att föreningarna genom sin verksamhet kan medverka till minskad ofrivillig ensamhet bland äldre, bidra till delaktighet och möjliggöra för äldre att skapa nya sociala kontakter.

Avseende krav för att få bidrag så tydliggörs att en länsförening endast i undantagsfall kan beviljas. Samt att krav ställs på att pensionärsföreningen ska bedriva kontinuerlig verksamhet.

Aktivitetsbidraget förtydligas i riktlinjen och att det handlar om bland annat aktiviteter för att uppmuntra till friskvård, social samvaro och bryta isolering.

Ett tillägg görs även avseende att bidrag inte beviljas till

- Aktiviteter med antidemokratisk, partipolitisk eller övervägande religiös inriktning.
- De delar av verksamheten som täcks av bidrag från annan bidragsgivare.

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Äldrenämnden

Dokumentansvarig:
Förvaltningsdirektör

Datum:
2024-06-12

Diarienummer:
ALN-2024-00404

Äldrenämndens riktlinje för föreningsbidrag

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte, ändamål och målgrupp	3
Äldrenämndens olika föreningsbidrag	3
Äldrenämndens verksamhetsbidrag	4
Vilka kan söka?	4
Syfte, ändamål och målgrupp	4
Vid ansökan om verksamhetsbidrag.....	5
Nämndens bedömningskriterier	5
Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar	6
Vilka kan ansöka?	6
Krav för att få bidrag.....	6
Syfte, ändamål och målgrupp	6
Grundbidrag.....	6
Aktivitetsbidrag	6
Lokalbidrag	7
Övergripande information	8
Anvisning	8
Uppföljning och redovisning	8
Beslut	8
Ansvar.....	8
Relaterade dokument.....	8

Inledning

Äldrenämndens riktlinje utgår från policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, samt kommunövergripande riktlinje för föreningsbidrag. Dessa dokument skapar en samlad styrning för kommunens samverkan med aktörer i föreningslivet/fria kulturlivet. En samlad styrning ger förutsättningar att ta steg mot ökad kvalitet och effektivitet i hantering av föreningsbidrag samt ökad transparens och en bedömning utifrån likvärdiga kriterier. En ambition som Uppsala kommun uttryckt i lokal överenskommelse med aktörer i föreningslivet/fria kulturlivet.

I samverkan med Uppsala kommun förväntas föreningen/organisationen följa gällande lagstiftning och uppfylla demokratiska villkor för bidrag till civilsamhället.

Syftet med en nämndspecifik riktlinje för bidrag är att utifrån de kammungemensamma styrdokumenterna förtydliga och redogöra för vilka nämndspecifika kriterier och krav som finns för olika bidragstyper.

Syfte, ändamål och målgrupp

Äldrenämndens föreningsbidrag syftar till att stärka möjligheterna för kommunens äldre över 65 år att kunna leva ett så aktivt och självständigt liv som möjligt. Därigenom kan också behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser minska. Föreningslivet utgör i detta ett komplement till nämndens ordinarie verksamhet.

Äldrenämndens olika föreningsbidrag

- Äldrenämndens verksamhetsbidrag.
- Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar.

Äldrenämndens verksamhetsbidrag

Vilka kan söka?

Äldrenämndens verksamhetsbidrag kan i första hand sökas av ideella föreningar, men även ekonomiska föreningar, stiftelser och trossamfund om den sökande bedriver verksamhet utan vinstsyfte gentemot målgruppen äldre.

Föreningen/organisationen ska ha sitt säte i Uppsala kommun eller bedriva den verksamhet som bidraget söks för i Uppsala kommun.

Verksamhetsbidraget är avsett för föreningarnas planerade verksamhet och fördelas en gång per år.

Syfte, ändamål och målgrupp

Verksamheten som föreningen söker bidrag för ska i huvudsak rikta sig till personer 65 år och äldre och bedrivs i Uppsala kommun. Bidraget är inte begränsat till en viss typ av aktiviteter eller verksamhet. Syftet är dock främst att nå de äldre där behovet av folkhälsofrämjande och sociala insatser är som störst. Bidrag kan exempelvis beviljas till löpande verksamhet, lokalkostnader eller personalkostnader.

Verksamhetsbidrag kan exempelvis utgå för:

- Verksamhet avseende anhörigstöd.
- Verksamhet för ökad trygghet och/eller ökad social samvaro (ex. trygghetsringning, ledsagarservice, besöksverksamhet och fixartjänster).
- Träffpunktsverksamhet.
- Verksamhet med syfte att ge utbildning/information.
- Anordnande av fritidsaktiviteter.

Bidrag beviljas inte till:

- Införskaffande och användning av alkohol, tobak eller droger.
- Religiösa aktiviteter.
- Facklig eller partipolitisk verksamhet.
- Verksamhet som redan genomförts (retroaktivt bidrag).
- Del av verksamhet som täcks av bidrag från annan bidragsgivare.
- Inköp av utrustning eller kapitalhöjande insatser, såsom exempelvis renovering eller ombyggnad av fastighet.

För att beviljas bidrag för lokal ska lokalen användas regelbundet för föreningsverksamhet.

Bidrag för lokalhyra beviljas inte för:

- Hyra av kommunala lokaler som är subventionerade.
- Kansli eller kontor.

Om bidraget ska användas för lönekostnad, ska föreningen vara registrerad hos Skatteverket som arbetsgivare. Vid beslut om bidrag för personalkostnad förbinder sig föreningen att mot begäran skicka in sammanställning avseende arbetsgivardeklaration till nämnden.

Vid ansökan om verksamhetsbidrag

- Beskriv tydligt vilken/vilka verksamheter föreningen söker bidrag för.
- Specificera de kostnader som föreningen har för den specifika verksamheten.

Nämndens bedömningskriterier

När nämnden beslutar vilka ansökningar som ska beviljas stöd tas hänsyn till följande aspekter:

- Hur verksamheten bedöms utgöra ett komplement till nämndens ordinarie verksamhet och bedöms vara till nytta inom nämndens verksamhetsområde.
- Hur verksamheten bedöms harmoniera med nämndens mål och inriktningsdokument.
- Att den verksamhet föreningen söker för är öppen och tillgänglig för alla äldre. Särskilda undantag kan ges till föreningar och organisationer vars verksamhet riktar sig till att främja en specifik målgrupp, om det i relation till syftet med verksamheten är berättigat.
- Vilka grupper av äldre verksamheten förväntas nå.
- Mål och syfte med verksamhet som bidrag ansöks för.
- Omfattningen på den verksamhet som bedrivs och när den bedrivs (vilka årstider, helger, veckodagar).
- Geografiskt område.
- Vilka grupper av äldre verksamheten förväntas nå.
- Eventuell samverkan med andra föreningar.
- Hur organisationen har använt eventuellt tidigare bidrag och vilket resultat föreningen/organisationen har uppnått.
- Att det ansökta bidraget är rimligt utifrån kostnadssynpunkt.

Om nämnden bedömer att en verksamhet är särskilt angelägen, kan stöd ges även om ovanstående villkor inte uppfylls helt.

Prioriteringar görs även utifrån mål och budget samt nämndens årliga verksamhetsplan. Vid ansökan om lönekostnader görs alltid en avvägning om hela eller del av ansökt lönekostnad bör självfinansieras eller täckas av ideellt arbete.

Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar

Vilka kan ansöka?

Pensionärsförening är en förening med huvudsyfte att vara en mötesplats för gemenskap och samvaro för pensionärer i Uppsala kommun. Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar kan sökas av föreningar som i huvudsak består av medlemmar med någon form av pension.

Syftet är även att föreningarna genom sin verksamhet kan medverka till minskad ofrivillig ensamhet bland äldre, bidra till delaktighet och möjliggöra för äldre att skapa nya sociala kontakter.

Föreningsbidraget till pensionärsföreningar baseras på föregående års aktiviteter.

Krav för att få bidrag

- Föreningen ska vara en enskild, självständig pensionärsförening.
- Föreningen ska ha minst 25 bidragsberättigade medlemmar för att kunna söka om bidrag (med bidragsberättigad medlem avses pensionär, folkbokförd i Uppsala kommun, som under närmast föregående redovisningsår erlagt medlemsavgift till bidragsberättigad pensionärsförening).
- Föreningen ska bedriva sin huvudsakliga verksamhet i Uppsala kommun. När en länsförening bedriver verksamhet i Uppsala kommun kan föreningsbidrag undantagsvis beviljas.
- Föreningen ska bedriva kontinuerlig verksamhet.

Syfte, ändamål och målgrupp

Äldrenämndens bidrag till pensionärsföreningar syftar till att vara ett visst ekonomiskt stöd till föreningarna i deras olika aktiviteter och stimulera föreningar som anordnar aktiviteter för personer över 65 år.

Föreningen kan bland annat anordna aktiviteter för att uppmuntra till friskvård, social samvaro och bryta isolering.

Bidraget består av tre delar: grundbidrag, aktivitetsbidrag och lokalbidrag.

Grundbidrag

Grundbidraget utgår till föreningens allmänna verksamhet. Bidrag utgår med ett fast bidrag som är lika för alla föreningar samt med en summa per bidrags-berättigad medlem (medlemsbidrag). Beloppen för det fasta bidraget och medlemsbidraget preciseras i anvisningen.

Aktivitetsbidrag

Aktivitetsbidraget är en rörlig del som är baserat på antalet aktiviteter hos samtliga sökande föreningar. Antalet sökande föreningar, samt deras aktiviteter kan pendla från år till år och därmed även bidragsbeloppet. Aktiviteterna ska ge förutsättningar för ett aktivt socialt liv, gemenskap och sociala kontakter och vara hälsofrämjande.

Aktivitetsbidrag kan utgå för aktiviteter där närvarokort förs under sammankomsten. Syftet med stödet är att föreningarna ska tillhandahålla löpande verksamhet under året i form av aktivitetstillfällen för medlemmar. Aktivitetsbidraget utgår med en viss summa per aktivitet och preciseras i anvisningen. Aktiviteterna ska anordnas av ansökande förening. Sammankomsten ska vara beslutad och ekonomiskt planerad av styrelse, sektion, medlemsmöte eller motsvarande och pågå minst en timme.

Närvarolista ska föras och förvaras av respektive förening i fyra år. Aktivitetsbidrag utgår inte till verksamhet som kan erhålla bidrag på annat sätt, inte heller till entrébelagda eller kommersiella arrangemang.

Lokalbidrag

Lokalbidraget utgår som stöd till pensionärsföreningarnas fast förhyrda eller ägda lokaler. För att beviljas bidrag för lokal ska lokalen användas regelbundet för föreningsverksamhet. Kostnaden och storleken på lokalen ska vara anpassad till antalet medlemmar. Eventuella hyresintäkter ska dras från de totala lokalkostnaderna. Lokalhyresbidrag beviljas inte för förhyrningar i kommunala lokaler. Storlek och beräkning av lokalhyresbidraget preciseras i anvisningen.

Bidrag beviljas inte till

- Aktiviteter med antidemokratisk, partipolitisk eller övervägande religiös inriktning.
- De delar av verksamheten som täcks av bidrag från annan bidragsgivare.

Övergripande information

Anvisning

För varje typ av bidrag nämnden beslutar om ska en anvisning tas fram av förvaltningen som följer överenskommen mall för anvisning för föreningsbidrag. Innehåll i anvisning ska följa kommunövergripande styrdokument, och denna nämndriktlinje. Innan en aktör kan söka bidrag måste den först ansöka om att bli godkänd aktör.

Uppföljning och redovisning

Äldrenämnden arbetar aktivt för att förebygga, upptäcka, förhindra och åtgärda välfärdsbrott. Detta arbete utgår från den kommungemensamma handlingsplanen mot välfärdsbrott. En viktig del av detta arbete innebär kontroller av hur bidragen använts. Vid misstanke om välfärdsbrott görs en polisanmälan. Uppföljning av tidigare erhållna bidrag och uppnådda resultat beaktas vid prövning av en ny ansökan. Om aktiviteter som föreningen fått bidrag för inte har genomförts eller om ansökningsuppgifterna är felaktiga kan föreningen bli återbetalningsskyldig.

Föreningen ska återbetala återstående bidrag om pengarna inte förbrukats under den period bidraget avser, om förvaltningen inte skriftligen meddelar annan hantering.

Utöver detta har äldrenämnden även kontinuerlig dialog med de aktörer som erhåller bidrag. Detta sker både igenom e-post, digitala möten, telefonsamtal, uppföljande besök och slumpmässiga kontroller.

Om aktören bryter mot de principer och kriterier som finns i policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller de krav som finns i anvisningen, så kommer åtgärder vidtas.

Beslut

Beslut om bidrag fattas av nämnd eller enligt nämndens delegationsordning.

Ansvar

Nämnden ansvarar för att följa upp och uppdatera riktlinjen.

Relaterade dokument

- Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023
- Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet
- Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet
- Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun
- Handlingsplan mot välfärdsbrott

UPS svar på Äldrenämndens förslag till riktlinjer för föreningsbidrag

UPS styrelse har tagit del av utredningen ”Genomlysning äldrenämndens föreningsbidrag”. Vi anser det är bra att det tas fram nya riktlinjer som är tydliga och hållbara över tid. I promemorian ges en väldokumenterad beskrivning över de olika föreningsbidragen som finns både i Uppsala och andra håll i landet.

De förtydliganden som föreslås anser vi i stort är en förbättring och förenkling de kriterier som styr bidragsgivningen. Vi noterar dock i utredningen att förvaltningen har övervägt krav på att tillhöra en riksorganisation för att uppbära bidrag. Det kravet anser vi är helt fel väg att gå då många pensionärsföreningar inte kan eller vill tillhöra en riksorganisation och därmed skulle förlora rätten till bidrag.

I utredningen saknar vi en analys av de olika bidragens ekonomiska nivåer och vad det inneburit för pensionärsföreningarna att bidragen inte skrivits upp på snart 20 år!

Verksamhetsbidraget är viktigt och till viss del en förutsättning för att föreningsverksamheten ska kunna genomföras. Föreningarnas insatser har stor betydelse för att ge de äldre möjlighet att mötas. Föreningsverksamheten i våra 51 medlemsföreningarna är en viktig verksamhet för att främja äldres välbefinnande. Föreningarna finns i hela kommunen. UPS träffar representanter för samtliga föreningar kontinuerligt vid fysiska möten, via mejlkontakter och genom information på vår hemsida

Pensionärsbidraget är ett bidrag till föreningarna som ger dem möjlighet att ordna verksamhet för äldre. Aktivitetsbidraget ger möjlighet för äldre att träffas och genomföra aktiviteter och rörelse. Vi har vid ett flertal tillfällen framfört begäran att detta bidrag skall höjas (varit samma nivå sedan 2007). Om inte tvingas föreningarna att minska sina aktiviteter.

Vi ser fram emot att föreningsbidragen höjs i budgeten 2025 till en nivå som motsvarar kostnaden för att ordna aktiviteter och att bidragen sedan indexregleras utifrån kostnadsutvecklingen.

Hans Nordström
Ordförande
Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS)

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Avdelningschef hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret

Datum:
2021-03-01

Diarienummer:
KSN-2021-01382

Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Policy för god samverkan mellan aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet och Uppsala kommun.....	4
Kriterier för samverkan med föreningslivet.....	5
Bakgrund.....	6
Policyn i sitt sammanhang	6
Definition och begrepp.....	6
Lagbestämmelser och krav	7
Associationsrätt	8
Ansvar och spridning.....	8
Uppföljning.....	8
Relaterade dokument.....	9

Inledning

Uppsala kommun ser föreningslivet och det fria kulturlivet som en viktig aktör för ett välfungerande samhälle, och vill genom ett antal principer uppmuntra till engagemang, delaktighet och samverkan för att gemensamt stärka demokrati, social hållbarhet och folkhälsa för kommunens invånare. Dessa principer finns beskrivna i den lokala överenskommelsen mellan Uppsala kommun och föreningslivet (LÖK).

Uppsala kommuns samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet ska förstärka och komplettera den verksamhet som kommunen bedriver. Samverkan sker även för att prova nya verksamheter, utveckla nya metoder i redan etablerade verksamheter, och stimulera till nyskapande lösningar.

Uppsala kommuns samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet sker inom de ramar kommunallagen sätter, övrig svensk lagstiftning, Uppsala kommuns policys och riktlinjer, och ska stödja den inriktning som Uppsala kommun fastställt i Mål och budget, planer och program.

Syfte

Syftet med policyn är att uttala ett för Uppsala kommun gemensamt förhållningssätt för samverkan mellan Uppsala kommun och aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Omfattning

Policyn gäller alla kommunens förvaltningar och bolag, och omfattar all samverkan som sker mellan Uppsala kommun och aktörer inom föreningslivet och det fria kulturlivet.

Aktörer i föreningslivet är ideella föreningar, sociala företag¹, trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar samt andra ideellt engagerade.

Aktörer i det fria kulturlivet kan vara aktörer i föreningslivet (se ovan definition), men kan även vara organiserade som handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning.

I denna policy används begreppet föreningslivet och omfattar både aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Kommunallagens utformning gör att ett antal övervägande behöver göras när samverkan sker genom föreningsbidrag. Dessa överväganden beskrivs i Riktlinje för föreningsbidrag, men omfattar kortfattat:

- Hur mottagaren är organiserad (associationsformen) har betydelse speciellt när det handlar om trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar, handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstintresse.
- Gränsdragning mellan bidrag och upphandling.

¹ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker genom föreningsbidrag.

- Föreningar av samma typ bör ges samma förutsättningar att ansöka om bidrag.
- Mottagare av föreningsbidrag bör tillhandahålla samma service till eller vara tillgänglig för samtliga kommunmedlemmar som kan omfattas/ha nytta av den understödda verksamheten.

Föreningslivet har många olika roller i samhällsutvecklingen, och samverkan mellan Uppsala kommun och föreningslivet kan omfatta alla dessa roller:

- En mötesplats för människor, där möjlighet finns att diskutera och bilda opinion.
- En röst åt olika gruppers behov, värderingar och intressen, en förutsättning för en fungerande demokrati.
- Servicegivare, där organisationer ger sina medlemmar eller invånare i allmänhet service utan att ta emot full ersättning. Det kan vara att sprida information och arrangera aktiviteter och mötesplatser till att anordna organiserad verksamhet för specifika målgrupper.

Den samverkan som sker mellan Uppsala kommun och föreningslivet berör många målgrupper; barn, ungdomar, vuxna, personer med funktionsnedsättning, äldre och anhöriga som vårdar, alla med olika bakgrund och kulturer.

Samverkan handlar om att någon form av aktivitet överskrider gränser inom eller mellan organisationer och/eller organisatoriska enheter. Det finns en stor variation i hur samverkan mellan Uppsala kommun och föreningslivet sker. Det kan handla om finansiellt bidrag till en specifik verksamhet eller organisation, samarbetspartner i utförande av välfärdstjänster, eller dialogpartner kring verksamhetsutveckling.

Policy för god samverkan mellan aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet och Uppsala kommun

Det finns en lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. De principer som finns i överenskommelsen är styrande för samverkan mellan föreningslivet och det fria kulturlivet och Uppsala kommun.

Företrädare för Uppsala kommun ska kommunicera på ett sådant sätt att kommunens trovärdighet upprätthålls och stärks.

Uppsala kommun ska i sina kontakter med föreningslivet uppträda och uppfattas som en organisation.

En grundläggande princip är respekten för föreningslivets olikheter.

Samverkan sker alltid utifrån att kommunen och föreningslivet agerar utifrån sina egna specifika roller och identiteter. Föreningarna ska kunna vara samarbetspart och kritiskt granskande utan att riskera att samverkan påverkas.

Kriterier för samverkan med föreningslivet

Aktörer som vill samverka med Uppsala kommun, ska uppfylla vissa kriterier. Innan samverkan sker ska det säkerställas att följande kriterier följs:

- Den samverkan som sker ska gagna invånarna i Uppsala kommun, ske inom ramen för kommunallagen², samt bidra till de av kommunfullmäktige och nämnder fastställda ambitioner.
- I den samverkan som sker med Uppsala kommun ska aktören följa gällande lagstiftning.
- Uppsala kommun och aktören ska kunna intyga att de är överens om ändamål och former för samverkan.

Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället - Vägledning för handläggare (Stödmaterial till betänkande av Demokrativillkorsutredningen, Stockholm 2019) är en vägledning vid bedömning av följande kriterier:

- Aktören ska bedriva verksamhet utifrån demokratiska principer och arbetsformer, och får inte motarbeta det demokratiska styrelseskicket.
- Aktören och dess företrädare får inte utöva, rättfärdiga, främja eller uppmana till våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränka den enskildes grundläggande fri- och rättigheter.
- Verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar ska präglas av ett tobaks-, alkohol-, doping- och drogfritt förhållningssätt och en miljö fri från spel med pengar.
- Verksamhet ska ha sin utgångspunkt i Barnkonventionen och arbeta för alla barns självklara rätt att få sina grundläggande behov och rättigheter tillgodosedda.

Undantag kan göras om det finns berättigat syfte, under dessa kriterier:

- Aktören ska vara öppen för alla som instämmer i aktörens målsättning och alla oavsett kön, könsöverskridande identitet och uttryck ska ha en jämn fördelning av makt och inflytande i organisationen och i dess verksamhet.
- Aktören ska främja mänskliga rättigheter och motverka rasism och diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, ålder eller funktionsnedsättning, och arbeta för ett inkluderande och öppet samhälle där alla har samma rättigheter och möjligheter.

² Samverkan ska ske:

- Inom ramen för den *kommunala kompetensen*, det vill säga den verksamhet som bidraget går till ska vara av allmänt intresse och ha anknytning till kommunens område och dess medlemmar.
- Vara *proportionerligt*, det vill säga kommunens insats ska stå i förhållande till den nytta som åtgärden avser att ge.
- Utgå från *likställighetsprincipen*, det vill säga föreningar av samma typ bör ges samma förutsättningar/möjligheter till finansiering. Vid undantag behöver sakliga skäl anges för när det inte skett.
- Ska inte leda till snedviden eller hota att leda till att snedvida konkurrensen eller strida mot §8 kommunallagen, eller vara ett individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare.

Bakgrund

Uppsala kommun har en ambition att Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället. Föreningslivet är viktiga aktörer för att skapa delaktighet och engagemang för samhället, och Uppsala kommun är därför mån om att ha en god samverkan med alla dessa aktörer.

Föreningslivet har upplevt att grundprinciperna för att samverka med Uppsala kommun ser olika ut i kommunens olika verksamheter, och har svårt att få en helhetsbild över vilket sätt de kan söka stöd hos och samverka med Uppsala kommun. Policyn förtydligar grundprinciperna och vilka aktörer som omfattas av dessa grundprinciper.

Policyn i sitt sammanhang

Uppsala kommun har en lokal överenskommelse med föreningslivet i Uppsala kommun. Överenskommelse har tillkommit för att stärka den samverkan som sker mellan Uppsala kommun och föreningslivet. Denna policy kompletterar de principer som finns i den lokala överenskommelsen med ett antal kriterier för samverkan.

Policy för god samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet kompletteras med kommunövergripande riktlinjer, samt vid behov nämndspecifika riktlinjer.

Vägledning, rutiner och anvisningar (instruktioner) kan komplettera ovan styrdokument.

Definition och begrepp

Association: En sammanslutning som har medlemmar eller delägare. Sammanslutningen kan vara organiserad i olika associationsformer och omfattas av det juridiska området associationsrätten.

Aktörer i föreningslivet: En aktör i föreningslivet kan vara en ideell förening, socialt företag³, trossamfund, stiftelse, ekonomisk förening samt andra ideellt engagerade. Definition enligt Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023 (LÖK).

Aktörer i det fria kulturlivet: Det är aktörer som bedriver projekt eller verksamheter som bidrar till utvecklingen av Uppsalas kulturliv, och vars verksamhet är av allmänintresse, till gagn för invånarna och drivs inte i syfte att göra vinst. Aktörer i det fria kulturlivet kan vara aktörer i föreningslivet (se ovan definition), men kan också vara organiserade som handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning. De senare är en civilrättslig association (organisationsform).

Civilsamhället: En arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen. I området ingår allt från nätverk, ideella föreningar till registrerade trossamfund med mera.

³ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker genom föreningsbidrag.

Förening: En förening, vilket är detsamma som ideell förening, är enligt praxis en organiserad form av civilsamhället och en oreglerad associationsform. Föreningen ska vara demokratiskt uppbyggd. Detta innebär att årsmötet är det högst beslutande organet som väljer en styrelse som leder arbetet mellan föreningsstämmorna. En annan central princip är att föreningen ska vara öppen. Personer som delar föreningens intresse ska ha möjlighet att bli medlem, delta i och påverka föreningens verksamhet.

Stiftelse: Har till skillnad från föreningar och bolag varken medlemmar eller ägare. Stiftelsen förvaltar en ekonomisk förmögenhet, som en eller flera fysiska eller juridiska personer (stiftare) har avsatt för ett särskilt ändamål, vilket ska vara över en längre tid. Stiftelse förhåller sig vanligen till associationsrätten, men är egentligen inte en associationsform.

Ekonomisk förening: Enligt svensk rätt är ekonomiska föreningar civilrättsliga associationer. Medlem i ekonomisk förening har ekonomisk nytta av verksamheten. En ekonomisk förening ska vara öppen för alla som uppfyller villkoren i stadgarna för medlemskap. Föreningar ska bygga på demokrati och ansvarstagande.

Sociala företag: Är företag som har som mål att skapa samhällsnytta. Sociala företag kan vara organiserade som ekonomisk förening, aktiebolag, ideell förening eller stiftelse, det vill säga att sociala företag kan ha olika associationsformer.

Trossamfund: Ett trossamfund behöver ej vara registrerat för att kunna verka som trossamfund, och behöver inte verka som en juridisk person. De trossamfund som väljer att registreras följer de särskilda föreskrifter som finns enligt Lag om trossamfund. Trossamfund kan därmed vara både en juridisk person och i detta ha olika associationsformer, men också vara en icke juridisk person.

Lagbestämmelser och krav

Den samverkan som sker ska följa kommunallagen och ligga inom den kommunala kompetensen med specifikt fokus på paragraf 1, 2, 7 och 8 i kommunallagen.

- Kommunal kompetens. Kommuner och landsting får själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan.
- Kommuner får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget, men får inte lämna ett individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare med undantag av kommunala befogenhetslagen eller om det finns synnerliga skäl för det.
- Den insats kommunen gör ska stå i rimligt förhållande till det intresse och den nytta som kommunens och dess medlemmar har av åtgärden.
- Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Detta betyder att föreningar av samma typ ska ges samma förutsättningar/möjligheter till finansiering. Samt att föreningen som får stöd ska tillhandahålla samma service till eller är tillgänglig för samtliga kommunmedlemmar som kan omfattas/ha nytta av den understödda verksamheten.

Den kommunala befogenhetslagen ger kommunen visst utrymme att vidta åtgärder eller stödja verksamhet som går utöver den allmänna kompetensen i kommunallagen. Detta kan handla om stöd till ungdomsorganisationer, stöd till boende, och uppförande och drift av turistanläggningar.

Associationsrätt

Uppsala kommun ska följa gällande associationsrätt. Vilka specifika krav som kan ställas på en aktör när en samverkan inleds med Uppsala kommun är beroende på vilken associationsform aktören har.

Ansvar och spridning

Kommunfullmäktige: Beslutar om Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Kommunstyrelsen: Samordnar, stödjer och följer upp kommunkoncernens samverkan med föreningslivet i enlighet med lagd policy. Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av policyn.

Nämnder och bolagsstyrelser: Svarar för att samverkan med föreningslivet följer de principer och kriterier som policyn fastställer. Vid behov tar nämnder och bolag fram vägledning och rutiner för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare: Ansvarar för att vägledning och rutiner följer kommunövergripande styrdokument. Arbetar för att samordning sker där det är relevant med andra förvaltningar. Ansvarar för att styrdokumentets innehåll är känt och används bland medarbetarna.

Alla förtroendevalda och medarbetare: Har ett personligt ansvar att följa fastställda styrdokument kopplade till samverkan med föreningslivet.

Dokumentansvarig för policy för samverkan är kommunledningskontoret. Dokumentansvarig ser till att styrdokumentet kommuniceras till dem som berörs, att policy publiceras på kommunens intranät och på uppsala.se. Dokumentansvarig ser till att förvaltningens strategiska kommunikator planerar eventuella kommunikationsaktiviteter och publiceringar kopplade till policy för samverkan med föreningslivet.

Uppföljning

Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet är kopplad till den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun. Vid revidering av överenskommelse bör även policyn ses över.

Vartannat år bör en uppföljning av hur väl Uppsala kommun lever upp till de principer och kriterier som finns i policyn genomföras. En rapport bör lämnas till kommunfullmäktige. En rapportering bör även ske till föreningslivet till exempel på den årliga dialogkonferensen.

Relaterade dokument

- Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället - Vägledning för handläggare (Stödmaterial till betänkande av Demokrativillkorsutredningen, Stockholm 2019)
- Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023
- Andra fastställda kommunövergripande riktlinjer kopplade till samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet.

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Avdelningschef hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret

Datum:
2023-02-08

Diarienummer:
KSN-2020-01382

Riktlinje för föreningsbidrag och bidrag till fria kulturlivet

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Riktlinje för föreningsbidrag	4
Bedömningskriterier vid ansökan av föreningsbidrag	5
Lagbestämmelser och krav	6
Ansvar och spridning	6
Uppföljning	7
Relaterade dokument.....	7

Inledning

Det här är en kommunövergripande riktlinje för när Uppsala kommun ger bidrag till föreningslivet och fria kulturlivet. Den ger vägledning kring:

- Vem som kan söka bidrag.
- Vilka former av bidrag som finns.
- Vilka krav som Uppsala kommun ställer på en aktör som söker och erhåller bidrag.
- Vilka övergripande bedömningsgrunder Uppsala kommun har gällande föreningsbidrag.

Riktlinjen är kopplad till Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet. Policyn tydliggör vilka principer och kriterier som är styrande för Uppsala kommuns samverkan med aktörer i föreningslivet och i det fria kulturlivet. Definition av dessa aktörer finns i ovannämnda policy. I denna riktlinje används begreppet föreningslivet och omfattar både aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.

Syfte

Syftet med riktlinjen för föreningsbidrag är att fastställa ett gemensamt förhållningssätt kring vilka aktörer som kan ansöka om bidrag, vilka krav som ställs vid ansökan och återredovisning av bidrag, samt vilka avvägningar som sker vid beslut om bidrag.

Omfattning

Riktlinjen vänder sig till de nämnder som ger bidrag till föreningslivet. Detta betyder samtliga nämnder utom plan- och byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, namngivningsnämnden och valnämnden. Riktlinjen omfattar inte bidrag till vägföreningar, eftersom dessa bidrag lyder under lagen om förvaltning av samfälligheter.

Föreningsbidrag ges främst till ideella föreningar. Bidrag kan i undantagsfall även ges till trossamfund, stiftelser (icke vinstdrivande), ekonomiska föreningar, handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning. Dessa undantagsfall handlar främst om sociala företag¹, eller om bidraget ges till en aktör vars verksamhet syftar till att främja ett mångsidigt konst- och kulturliv av hög kvalitet i Uppsala kommun.

Innan en aktör, som inte är en ideell förening, erhåller bidrag bör en konsekvensanalys genomföras med hänsyn till kommunallagen.

Endast en aktör som är en juridisk person med organisationsnummer kan erhålla föreningsbidrag.

Föreningsbidrag omfattar inte donationer och stipendier.

¹ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker genom föreningsbidrag.

Riktlinje för föreningsbidrag

De aktörer som erhåller föreningsbidrag ska följa de grundprinciper som fastställs i Policy för samverkan med föreningslivet och fria kulturlivet. Uppsala kommuns kommunikation och dialog gällande bidrag ska följa principer för samverkan fastställda i Lokal överenskommelse med föreningslivet (LÖK).

Uppsala kommun ska hantera ansökan och administration av bidrag med öppenhet och tydlighet, och ska följa upp den verksamhet som får stöd i form av bidrag. Uppsala kommun ska regelbundet offentligt publicera vilka aktörer som får föreningsbidrag.

Den verksamhet som får bidrag ska vara inom ramen för kommunallagen, följa gällande lagstiftning samt bidra till kommunfullmäktiges och nämnders beslutade ambitioner.

En aktör måste godkännas på ett antal områden innan den kan söka bidrag hos Uppsala kommun. Det innebär att:

- Aktören ska ställa sig bakom de principer och kriterier som framgår av Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet.
- Aktören är en juridisk person med organisationsnummer.
- Bifoga relevanta handlingar.

Generella riktlinjer för ansökan och återredovisning av föreningsbidrag:

- Aktören ska lämna in ansökan inom den tidsram som den bidragsgivande nämnden anger.
- Aktören ska använda beviljat bidrag till det ändamål som den ansökt om, i enlighet med dessa riktlinjer och de riktlinjer som gäller för det specifika föreningsbidraget.
- Om förutsättningarna som legat till grund för ansökan och ett beviljat bidrag förändras ska aktören snarast kontakta Uppsala kommun. Det kan exempelvis gälla förändringar som rör styrelse, stadgar, personal, målgrupper, verksamhet, aktiviteter eller ekonomi.
- Aktören ska redovisa beviljat bidrag i enlighet med dessa riktlinjer och de riktlinjer och anvisningar som gäller för det specifika bidraget.
- Ekonomisk redovisning av hur bidraget har använts ska genomföras minst årligen. Redovisningen ska kunna styrkas.
- Aktör som beviljats bidrag har skyldighet att ställa de handlingar och räkenskaper till förfogande som Uppsala kommun efterfrågar vid en eventuell granskning.
- Om Uppsala kommun, vid tidpunkten för utbetalning av bidraget, har fordringar på aktören, har nämnden rätt att avräkna dessa fordringar mot det stöd som den sökande är berättigad till.
- Uppsala kommun kan hålla inne eller återkräva bidraget om:
 - Aktören inte följer principer och kriterier i Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet, eller bidragets anvisningar.
 - Felaktiga uppgifter lämnats i ansökan eller redovisning.
 - Det har skett väsentliga avsteg från vad som uppgivits i ansökan utan att detta meddelats och godkänts av Uppsala kommun.
 - Bidraget inte lett till det ändamål som bidraget avsett.
 - Bidraget inte återredovisas inom utsatt tid.
 - Aktören inte har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

Uppsala kommun har två typer av föreningsbidrag:

Verksamhetsbidrag, vilket är en grundfinansiering eller riktat bidrag till en viss eller till flera angivna verksamheter som organisationen bedriver. Detta kan omfatta bidrag till att täcka kostnader för drift och hyra.

Verksamhetsbidrag kan ges i form av aktivitetsbidrag, vilket betyder att aktören i föreningslivet får bidrag enbart baserat på antal medlemmar och/eller antal aktiviteter som genomförts.

Utvecklings- och projektbidrag, vilket är ett riktat bidrag till ett projekt, det vill säga till en i tiden avgränsad verksamhet, med ett avgränsat mål, bestämda resurser och särskilda arbetsformer. Utvecklings- och projektbidrag kan omfatta investeringsstöd.

Stöd till föreningar kan också ges i form av subvention av eller nyttjanderätt till lokaler.

Vilka villkor som gäller för olika typer av bidrag specificeras i anvisningar. Dessa anvisningar beslutas av respektive nämnd, och innehåller:

- Ändamålet med bidraget kopplat till nämndens uppdrag, planer och program.
- Tydliggörande om att bidraget är öppet för samtliga aktörer inom föreningslivet, som kan bidra till ändamålet. Undantag ska tydligt motiveras.
- Bedömningskriterier som kommer användas vid ansökan. Dessa kan handla om geografisk spridning, tillgänglighet, den målgrupp som bidraget riktar sig mot, med mera.
- Specifika krav gällande ansökan, eller återredovisning som inte framgår av dessa riktlinjer.
- Beskrivning hur beslutsprocessen för ansökan ser ut.

Anvisningar för bidrag bör ej innehålla villkor/krav på prestationer, utan aktören som söker bidraget ska lämnas möjlighet att beskriva hur bidragets ändamål ska uppnås.

Bedömningskriterier vid ansökan av föreningsbidrag

Vid beslut om att ge föreningsbidrag behöver en konsekvensanalys genomföras som fokuserar på följande:

- Är det inom ramen för den *kommunala kompetensen*? Verksamhet som bidraget går till ska vara av allmänt intresse och ha anknytning till kommunens område och dess medlemmar (lokalisering och allmänintresse).
- Är stödet *proportionerligt*? Storleken på bidraget/stödet ska sättas i förhållande till den nytta som åtgärden avser att ge.
- Innebär utbetalning av stödet en åtgärd i strid med *likställighetsprincipen*? Alla ansökningar bör behandlas lika på objektiv grund. Vid undantag behöver sakliga skäl anges för att det inte skett.
- Ges bidraget till en aktör-som säljer tjänster och varor som existerar på en marknad? Detta kan strida mot §8 i kommunallagen, det vill säga individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare.
- Riskerar bidraget att snedvrider konkurrensen eller ha konsekvenser för den europeiska marknaden?

Konsekvensanalysen blir speciellt viktig när beslut om bidrag sker till aktörer i föreningslivet och i det fria kulturlivet, som inte är ideella föreningar.

Konsekvensanalysen behöver speciellt beakta följande risker:

- Att kommunen utsätts för **överprövning** från invånare eller andra aktörer som inte fått bidrag.
- Att kommunens **varumärke** skadas om kommunen upplevs gynna enskilda aktörer, eller om aktören inte följer lagar, policy och riktlinjer.
- **Tillit** till kommunen skadas om, kommunen brister i efterlevnad av kommunallagen.

Generella bedömningskriterier som gäller samtliga föreningsbidrag är:

- Har samtliga formella krav i ansökan möts, och har rätt bilagor inkommit?
- I vilken utsträckning möter ansökan det ändamål som föreningsbidraget gäller?
- Har aktören en stabil finansiell situation som möjliggör att verksamhet bedrivs enligt överenskommelse mellan Uppsala kommun och aktören?

Lagbestämmelser och krav

Kommuners befogenheter regleras av kommunallagen (2017:725), och de specifika avvägningar som behöver göras lyfts under rubriken Bedömningskriterier vid ansökan av föreningsbidrag.

Ansvar och spridning

Kommunstyrelsen: Beslutar om Riktlinje för föreningsbidrag. Samordnar, stödjer och följer upp kommunkoncernens samverkan med föreningslivet i enlighet med lagd riktlinje. Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av riktlinjen.

Nämnder: Svarar för att bidragsprocessen avseende aktörer i föreningslivet följer policy och riktlinje. Vid behov tar nämnder fram nämndspecifika riktlinjer, vägledningar, rutiner och anvisningar för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare: Ansvarar för att vägledning och rutiner följer kommunövergripande styrdokument. Arbetar för att samordning sker där det är relevant med andra förvaltningar. Ansvarar för att styrdokumentets innehåll är känt och används bland medarbetarna.

Alla förtroendevalda och medarbetare: Har ett personligt ansvar att följa fastställda styrdokument kopplade till samverkan med föreningslivet.

Dokumentansvarig för riktlinjen är kommunledningskontoret. Dokumentansvarig ser till att styrdokumentet kommuniceras till dem som berörs, att policy publiceras på kommunens intranät och på uppsala.se. Dokumentansvarig ser till att förvaltningens strategiska kommunikator planerar eventuella kommunikationsaktiviteter och publiceringar kopplade till riktlinjen.

Uppföljning

Vartannat år bör en uppföljning av hur väl Uppsala kommun lever upp till riktlinjen för föreningsbidrag genomföras. En rapport bör lämnas till kommunfullmäktige. En rapportering bör även ske till föreningslivet till exempel på den årliga dialogkonferensen.

Relaterade dokument

- Policy för samverkan med föreningslivet och det fria kulturlivet
- Nämndspecifika riktlinjer gällande bidrag till föreningslivet/fria kulturlivet